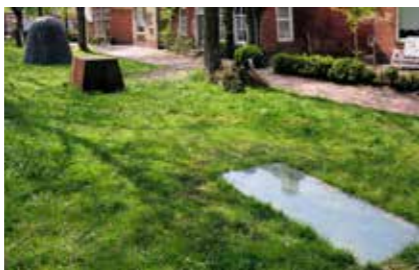

8 | Brouwersgrêft Op de plek waar vroeger de turfschepen voeren, staat nu een kunstwerk van Gerrit Terpstra, het *Feanskipfear* (2001). Het bestaat uit vijf objecten die samen een symbolische verbeelding van het proces van de turfverwerking vormen. [61; 196]

9 | Brouwersgrêft 12 Deze boerderij is van vóór 1792, waarmee het met de herberg een van de oudste niet-religieuze gebouwen van het dorp is. De agrarische bestemming was er in 1880 al af, want in dat jaar wordt gemeld dat er een wagenmakerij werd gevestigd. [22; 198]

10 | Brouwersgrêft 5 Ooit woonden hier twee gezinnen, maar dit huisje van omstreeks 1825 heeft zijn woonfunctie al lang ingewisseld, eerst voor die van atelier/hobbyruimte, mettertijd zal het waarschijnlijk een *Bêd en Brochje* worden. Het pand vormt het een bijzondere schakel in de ontwikkeling van de arbeiderswoning in Nederland. [30; 195]

– | **Efterwei 32** (*Niet aan de route*) Aan de oude weg naar Opeinde is in 1885 in neo-classicistische stijl deze rentenierswoning opgetrokken, met een symmetrische voorgevel, een vooruit-springende oprijzende middenpartij en boven de entree met dubbele vleugeldeuren een smeedijzeren balustrade. [37; 204]

Rechter rondje

11 | Buorren 7 Dit herenhuis, gebouwd als zomerverblijf, was lange tijd in gebruik als bakkerij en is tegenwoordig weer een particulier woonhuis. Opvallend is de entree, met hardstenen stoep, portiek, dubbele deur en pilasters, bekrond met een balkon. [–; 197]

12 | Buorren 8 De boerderij van het kopromp-type met dwarshuis en langsdeel is in 1877 gebouwd. Het woonhuis heeft neo-classicistische elementen. Boven de ingang is een kroonlijst met versieringen aangebracht. Helaas is de onderhoudstoestand deplorabel [35; 199]

13 | Buorren 21 Het voormalige postkantoor op de hoek van de Buorren en de Bildwei is interessant als schakel in de typologische ontwikkeling van het dorpspostkantoor in Nederland. In dergelijke postkantoren kon je niet alleen je post kwijt, je kon er met behulp van een telefoniste ook telefoneren. [47; 200]

14 | Buorren 18 De in 1724 gebouwde Hervormde kerk is een sobere zaalkerk, met rondboogvormige vensters. De voorgevel is bekroond met een vrij kleine, vierkante klokkentoren met uurwerk. De toren heeft een ingesnoerde achzijdige spits, die gedekt is met leisteen. In 2011 is het kerkgebouw overgedragen aan de Stichting Alde Fryske Tsjerken. [18; 201]

15 | Buorren 25 Was de Hervormde kerk gebouwd in een sobere stijl, dat kan niet worden gezegd van de pastorie die in 1869 tegenover de kerk werd gebouwd. Vooral de imposante voorgevel, met fraaie middenpartij en bijzonder afgewerkte hoeken, geeft het pand een voorname uitstraling. Het koetshuis rechts van de woning is van oudere datum en maakte al deel uit van de vorige pastorie. [33; 202]

16 | Buorren 42 en 44 De Gereformeerde kerk (tegenwoordig PKN-kerk) en de bijpassende pastorie werden in 1937 gebouwd. Ze vormen in hun typische jaren-dertigstijl nog altijd een opvallend geheel. De voorgevel van de kerk heeft aan weerszijden van de ingang drie smalle, verticale glas-in-lood vensters en boven de entree vijf lange, smalle verticale vensteropeningen, eveneens voorzien van glas-in-lood ramen. [44; 203]

17 | Kompagnonswei 34 Op het punt waar het veenriviertje de Lits aan zijn omleiding begint, staat dit boerderijtje. Het is rond 1800 gebouwd in de ambachtelijk traditionele stijl, waarbij de gevels zijn opgetrokken uit Friese geeltjes en het dak is gedekt met Hollandse pannen. [24; 209]

Uitgave Dorpsbelang Rottevalle – Open Monumentendag 13 september 2014
Ontwerp, teksten en fotografie Jaap van der Wal
Luchtfoto Luuk Wagter | Foto De Rot Stichting Freonen fan De Rot

monumentenwandeling Rottevalle

In een koopcontract uit 1618 komen we de naam Rottevalle al tegen. Het telde toen slechts enkele huizen. Dit veranderde door de verving die vanaf het begin van de zeventiende eeuw een grote vlucht nam. De turf werd voornamelijk via de Lits afgevoerd. Dit riviertje stroomde oorspronkelijk door het dorp, met enkele zijtakken zoals de Brouwersgrêft. In 1957 werden de waterlopen in de dorpskern gedempt. De Lits stroomt sindsdien om het dorp heen en mondt uit in De Leijen.

Rottevalle viel aanvankelijk onder drie grietenijen en was verdeeld over vier dorpen. Hoewel de plaats zich snel tot een dorp met een zelfstandig karakter ontwikkelde, duurde het tot 1943 voordat Rottevalle bij één gemeente – Smallingerland – hoorde. De driekantige zuil in het centrum herinnert daar aan. Daar ligt ook het startpunt van de monumentenwandeling door ons mooie, oude dorp.

Het bestuur van Dorpsbelang wenst u een prettige en *nijsgjirrige* wandeling toe!

Wandeling

De route vormt een soort liggende acht, waarbij het Muldersplein de verbinding tussen de twee rondjes vormt. Het linker rondje is aangeven met rode pijlen, het rechter met blauwe. Beide gaan met de klok mee. Zoals gezegd ligt het startpunt van de monumentenwandeling bij nummer 1 op de hiernaast afgedrukte kaart. Overigens is het een rondgaande wandeling, zodat op elk gewenst punt begonnen kan worden.

Monumenten

Rottevalle heeft maar liefst 17 monumenten: 9 rijks- en 8 gemeentelijke. In dit wandelblad staat van elk monument een kleine foto met een korte beschrijving. In de boeken *Een kleine geschiedenis van Rottevalle* (2009) en *Smallingerland in beeld* (2011) vindt u uitgebreidere informatie. Tussen teksthaken is steeds aan het eind van elke beschrijving aangeven in welke hoofdstukken: het eerste getal verwijst naar het eerstgenoemde boek, het tweede naar het tweede.

Smartphone

Maar u kunt ook al lopend meer aan de weet komen: op uw *smartphone*. Via de app app.smelneserskip.nl of op de website smelneserskip.nl heeft u toegang tot teksten en foto's uit *Smallingerland in beeld*. (Op de app zijn langere teksten ingekort.)

Linker rondje

1 | Muldersplein Monument dat de eenwording van Rottevalle in 1943 in herinnering brengt: één dorp, in één gemeente.

2 | Muldersplein 3 Het met de voorgevel op de Haven georiënteerde woonhuis is gebouwd in 1861, het er mee verbonden pand aan de Brouwersgrêft is mogelijk gebouwd als opslagruimte voor een boterhandel. [-; 211]

3 | Muldersplein 2 De dorpskerk is vermoedelijk gebouwd in 1791. Vlak voor de herberg was de ophaalbrug over de Lits. De oude gelagkamer is ondanks enige aanpassingen en modernisering nog vrijwel intact, met onder meer tegeltableaus en lambrisering. [21; 210]

4 | Haven 3 Deze dwarshuisboerderij stamt uit de eerste helft van de negentiende eeuw. De voorgevel, met drie vensters en een paneel deur met bovenlicht, verkeert nog in originele staat, evenals de voorkamer. In 1968 is de schuur vervangen door een kleinere berging. [25; 205]

5 | Haven 5/7 Dit graanpakhuis werd in 1823 gebouwd voor de opslag van gerst, grondstof voor de plaatselijke bierbrouwerij. Na een verbouwing in 1891 kreeg het pand dubbele bewoning en daardoor twee adressen. [29; 206]

6 | Haven 10 De Doopsgezinde gemeente liet dit pand in 1840 bouwen als pastorie. De sobere predikantswoning, met alleen een versiering rond de voordeur en het bovenlicht, is in 1877 verbouwd en uitgebreid. [32; 208]

7 | Haven 16 en 18 De Doopsgezinde gemeente van Rottevalle is rond 1600 ontstaan in de nabij-

gelegen buurtschap *It Wytfean*. In 1671 bouwde ze daar een eigen kerk, een zogenoemde Vermaning. In 1838 werd in Rottevalle een nieuwe, sobere kerk gebouwd, met kosterswoning, kerkekamer en pastorie. In 1936 werden de kosterswoning en de kerkekamer samengevoegd tot consistorie, die de status van gemeentelijk monument bezit (links op de foto). De kerk is een rijksmonument. [31; 207]

R | In 1887 lieten twee Rottevalster kasteleins het eerst ijzeren *skûtsje* bouwen: *De Rot*. Het deed jarenlang dienst als beurtschip tussen Rottevalle en Leeuwarden. Maar na veel omzwervingen ligt het *skûtsje* weer in de haven van Rottevalle, als varend erfgoed. Als u geluk hebt, kunt u *De Rot* bewonderen, maar zij is nogal eens onderweg om geld te verdienen voor haar instandhouding.

